

1. Nětk z Boha zaspěwajmy,
česć Bohu Knjezej dajmy,
kiž na nas z hnadu hladat
a mocy dosć je nadať.

2. Čas so nam přeco minje
a každe léto hinje.
Smy stare dokonjeli
a nowe započeli.

3. Přez wšelke spytowanje
a styskne třepotanje
je přepomhať Bóh wšudžom
nam chudym, hrěšnym ludžom.

4. Kaž mać za swoje džěci
so stara tu na swěći
a kaž je wobarnuje,
hdyž zahrmanje čuje:

5. Tak tež so wulce jara
za swoje džěci stara
naš Bóh we wysokosci
při každej wobćežnosći.

6. Ach, Knježe, studžeń hnady
a wšeje dobrej rady,
hdžež ty sy, tam je rada;
hdžež njejsy, tam wšo pada.

13. Skić chorym pomoc hnadnu
a njepridaj, zo padnu,
kiž zrudne mysle maju
a dosć so napłakaju.

14. Njeh naposledk tež k wěri
twój swjaty Duch nas čěri,
njeh dobre do nas płodźi
a k njebiesam nas wodźi.

15. To wšitko, Knježe, podaj
a z hnadnej ruku dodaj
wšěm křesćanam na swěće
we zbóžnym, nowym léće.

Tekst: Paul Gerhardt 1653

Přeložk: Marcin B. Zimmermann 1756

Spěwarske čisło 55

Nowolětny kěrluš

Krasnu stwórbu je Bóh nam daril – zymske ranje w Blótach

Foto: priwatne

Stejimy na proze noweho léta. Hišće jónu džeja naše mysle wróco do zańdženého. Što je wone nam přinjesło? Paul Gerhardt je sej wěsty: Bohu mamy so dzakować za wšitku jeho hnadu a za móc, kotruž je nam dať. Njeje wšitko po runym puću šlo, přetož mějachmy spytowanja a strachoty přetrać, nic naposledk swójeho hrěcha dla. Ale na kóncu je Bóh Knjez pomhať, tak kaž so mać wo swoje džěci stara. Gerhardt je drje nazhonil, kak wošaše jeho mać, hdyž so njewjedro bližeše, džěci domoj, kak potom swěčku zaswěći a so modleše. Tole je pozadk štwórteje štučki. Bibliski zaklad za přirunanje mać – Bóh namaka Gerhardt pola profety Jezaje na 66. stawje, hdžež praji Bóh: „Ja chcu was troštować, kaž mać troštuje.“ We wobrazu maćerje so spóznaje, kak Bóh pola nas ludźi skutkuje. Cyle samozrozumliwje zjednoći so wšědne žiwjenske nazhonjenje z Božim słowom a nastanu jednore štučki, kotraž lětotki přetraje. Džakownosć ma nas napjelnic za škit a schow w zańdženym léće.

Z džaka wurosće próstw. Po zhladowanju wróco přiwobroćeja so mysle nowemu

létu. Komu by so dyrbjało wosebje pomhać? Za koho mamy so modlić k Bohu? Čitamy w dalšich štučkach wo zrudnych a wjesolych časach, wo próstwach za młodych a starych, wo modlitwje za wopušćených, zabłudžených a chudých. To móže každy sam w spěwarskich přeńc. Skónčnje přiwobroća so Gerhardt tej temje, kiž steji pola mnohich na přěnim městnje: strowota. Wón prosy wo hnadnu pomoc za chorych a za tych, kiž „zrudne mysle maju“, kiž potajkim čerpja pod depresijemi abo su poraženi wot namocy w swěće. Strowota čěta a duše słuša hromadze, wo woboje so k Bohu modli.

Skónčnje dže tež w nowym léće wo to, we wěrje a w lubosći přibyć. To dobre ma so do nas płodźić. Tak přinđzemy swójemu žiwjenskemu cilej bliže, mjenujcy Božemu kralerstwu we wěčnosći.

Njeh je nowe léto za nas žohnowane. Njeh so spjelnja Gerhardtowe próstwy. Přiswojmy sej jeho kěrluš jako wobohaćenje našeho duchowneho žiwjenja. To daj Bóh do léta 2007.

Jan Malink

Wo jandželach

„Džědo, maja wšitke jandžele křídla?“, praša so Měrcin swojeho džěda. Wobhladauje sej mjenujcy hišće raz rjane jandželowe figury, kotraž pyšachu mjez hodownymi kulemi a hwězdami wowocny a džědowy hodowny štom, kiž so nětko wotšćipa.

„Hmm“, praji džěd a přistupi k Měrcinej. „Myslu sej, zo su tež jandželjo bjez křídłow.“

„Bjez křídłow njejsym hišće jandžela widžať.“

„Ty snano docyła hišće njejsy jandžela widžať“, směje so džěd a doda: „Chiba na wobrazach abo tajke figurowe.“

„Tola, hdyž wóće začinju a kruće na jandžele myslu, potom je tež widžu.“

„A wšě maja křídla?“

„Haj, kaž tute rjane, kotraž runje zapakuješ.“

„Haj, haj, tak sej čłowjekojko jandželow předstaja.“

Mysla, hdyž su posoljo Boha, potom trjebaja křídla, zo bychu móhli z njebjes na zemju lećeć.“

„Ale to tola trjechi.“

„Trjechi, hdyž wěru, zo Bóh w njebjesach bydli a njebjesa nad mróčelemi su. Ale sym tebi hižo prjedy jónu powědať, zo njebjesa wšude tam su, hdžež so čłowjekojko lubuja, a zo tež Bóh tam je, hdžež so čłowjekojko lubuja, a to je tu

na zemi. Tak je to tež z jandželemi. Su tu, bjez křídłow, posoljo Boha, kotřiž tu na zemi bydla. Njemóžemy jich spóznać. Su čłowjekojko kaž ty a ja, kotřiž nam poselstwo Boha zblíža, spjelnja Boži nadawk.“

„Snano budu tež jónu jandžel“, rjekny Měrcin.

„Nó haj, snano budžeš jónu za někoho jandžel, kotrehož wuchowaš abo kotremuž pomhaš. Za mnje znajmjeńša sy hižo mały jandžel, mojedla tež z křídłowaj“, praji džěd luboznje.

Měrcinowa wječorna modlitwa

Luby Božo! Džěd je mi wo jandželach powědať. Su twoji posoljo. Daj, zo bych tež ja druhim napřečo pomocliwy a dobry był, maćeri a naney, wowce a džědej a wězo tež přecelam. Snano mi dowoliš, zo sej jandžele tola z křídleskomaj předstaju. Amen. **Gabriela Gruhlowa**

Spominanje na „Lubku liliju“ w Budestecach

W Budestečanskej cyrkwi steji narowny pomnik za fararja Handrija Bróska (1802–1877) a jeho mandželsku Amaliju rodź. Šoćic (1807–1885). W spominanju na zaslužbneju serbskeju mandželskeju je Serbske ewangeliske towarstwo jeju narowny pomnik nětko wobnowić a znowa postajić dało. Handrij Bróska bě lětdžesatki z fararjom w Serbach, najprjedy w Malešecach a pozdžišo w Budestecach. Jeho mandželska Amalija inspirěrowaše Handrija Zejlerja k spisaniu rjaneho serbskeho spěwa „Lub-

ka lilija“. Składnostnje 200. narodnin Amalije Bróskoweje, kotraž bě so 29. januara 1807 narodziła, chcemy na nju njeđzělu, 28. januara, w Budestecach spominać.

Wotběh:

14.30 hodź. nutrnosť w cyrkwi

15.00 hodź. swačina w korčmje při cyrkwi

15.30 hodź. přednošk Trudle Malinkoweje „Ze žiwjenja Amalije Bróskoweje“ a přednošk dr. Franca Šěna: „Lubka lilija – legenda a woprawdžitosć“

Wšitcy zajimcy su wutrobnje přeprašeni.

Jubilej Christiana Knauthy w Friedersdorfje

19. decembra 1706, potajkim před 300 lětami, narodži so w Zhorjelcu Christian Knauthe. Jako farar w Friedersdorfje pola Zhorjelca wěnowaše so wosebje serbskim cyrkwiskim stawiznam. 1767 wuńdže jeho znata kniha „Derer Oberlausitzer Sorberwenden umständliche Kirchengeschichte“. Knauthe je jedyn z přěnych němskich historikarjow, kotřiž sprawnje, wěrnje a z wobšěrnymi znajomosćemi wo serbskich stawiznach pisachu. Jeho kniha je tak wuznamna, zo je so 1980 w Kölnje znowa wudała. Njeđzělu, 7. januara, budže so w Frieders-

dorfje na Knauthu spominać. W 14.30 hodź. wotměje so nutrnosť při jeho rowje na kěrchowje při cyrkwi. Po tym je składnosť, sej wobhladać cyrkej a faru, hdžež je wjele lět skutkowať. Po swačinje poskićuja so we wjesnym zetkanišću přednoški. Radny archiwar Hoche ze Zhorjelca a wosadny farar Jordanov porěčitaj wo žiwjenju a skutkowanju Knauthy, sup. Malink předstaji jeho jako stawiznarja Serbow. Zarjadowanje wuhotuje Friedersdorfska wosada zhromadnje z Hornjołužiskej towaršnosću wědomosćow a Maćicu Serbskej. Zajimcy su přeprašeni.

Wjerški lěta 2007

- 19.02. kubłanski dzeń w Budyšinje na Michałskej farje
- 27.05. ekumeniska nutrnosť w Budyšinje w Michałskej
- 10.06. Serbski bus
- 07./08.07. Serbski ewangeliski cyrkwiniski dzeń we Wojerecach
- 06.08.–10.08. nabožny tydžen za džěci we Wukrančicach
15. abo 22.09. dworowy swjedžen we Wuježku pola Bukec
- 31.10. Hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangeliskeho towarstwa w Přiwčicach
- 09.12. serbska adventnička w Budyšinje
- 15.12. adventny koncert Serbskeho gymnazija w Michałskej cyrkwi

*Za nowe lěto 2007
přeje wam Bože žohnowanje,
čłłosć a strowosć a wšitko,
štož je wam třežne na čěle a duši,
redakcija Pomhaj Bóh*

Nowej hesle w Serbskim domje

W zachodže Serbskeho domu w Budyšinje witatej wopytowarja wot lońšeje nazymy znatej serbskej hesle. Wobaj napisaj stejšeje něhdy na swislach stareho Serbskeho domu při Lawskich hrjebjach. Přidatej stej hesłomaj signet Domowiny a wobraz stareho Serbskeho domu. Foće: T. Malinkowa

Jubilejne lěto Paula Gerhardta

12. měrca 1607, potajkim před 400 lětami, narodži so w małej wsy Gräfenhainichen južnje Wittenberga najwuznamniši němski kěrlušer, Paul Gerhardt. Po wopyće wjerchowskeje šule w Grimmje a studiju teologije we Wittenbergu dźěłaše jako priwatny wučer w Berlinje. Tam započinaše so nimo měry žohnowane zhromadne dźěło z kantorom Janom Krygarjom, kiž běše drje serbskeho pochada. 1651, potajkim ze 44 lětami, bu Gerhardt farar we Mittenwaldze, zwotkel jeho 1657 zaso do Berlina powotachu. Zwosta swěrný swojemu lutherskemu wuznaću a njehtonješe so kalwinistiskim nahladam kralowskeho doma. Na to bu z cyrkwinskeje služby pušćeny. 1669 namaka farske městno w delnjolužiskim Lubinje, hdžež 1676 w starobje 69 lět wumrě.

Paul Gerhardt měješe nimo nabožnych rozestajenjow tež wjele wosobinskeho horja přecerpic. Džěcatstwo a młodosć přežiwi za čas 30lětnje wójny. We Wittenbergu

zezna mór jako surowu epidemiju. Hakle pozdže dósta duchowne městno. Mandželska jemu w samsnym lěće wumrě, hdyž zhubi z a - stojnstwo w Berlinje. W o t j e h o p j e ć dźěći pře- žiwi je- nički syn.

137 kěrlušow a pěsnjow je wón napisał. Wone su so do

wulkich a małych rěčow přeložili, tež do serbskeje. Naši najlěpši kěrlušerjo kaž Jan Běmar, Jan Pjech, Marćin Bjedrich Zimmermann, Jan Kilian, Arnošt Matek abo Michał Nawka su nam jeho kěrlušeske spřistupnili. 23 Gerhardtowych kěrlušow namakamy do serbskeje rěče přeloženych w spěwar- skich z lěta 1931. W nowych němskich spěwar- skich je jich jenož njesnadnje wjace, mje- nujcy 26.

Přez lěto 2007 budžemy w Pomhaj Bóh kóždy měsac jedyn z Gerhardtowych kěrlušow wozjewić a jeho wobsah wukładować. Tole so stanje jako znamjo džakow- nosće za swědka Božeho ewangelija, ko- tryž je tež mjez našim ludom přez swoje kěrlušeske z wulkim žohnowanjom skutkował.

Jan Malink

Kěrlušer Paul Gerhardt (1607–1676)
Foto: priwatne

Serbska biblija

W lěće 1905 wuda farar Jurij Jakub serbsku ewangelsku bibliju. Njeběše lutował ani prócy ani pjenjez, zo by Bože słowo w porjedženym rěčnym šaće, z krasnym kožanym wjazanjom a ze zlotym rězom swóju puć do serbskich domow a wutrobow namakalo. Jako dokumentaciju swójeho dźěła wuda tehdy knihu wo rewiziji hornjoserbskeje biblije. Jakubowy wudawk Swjateho pisma běše 11. a zdobom posledni nakład ewangelskeje hornjoserbskeje biblije.

Sto a jedne lěto po Jakubje wuda w lěće 2006 monsignore Měrcin Salowski nowy nakład serbskeje katolskeje biblije. Tež wón njebě – runja Jurjej Jakubej – lutował ani prócy ani pjenjez, zo by Bože słowo w porjedženym rěčnym šaće, z krasnym kožanym wjazanjom a ze zlotym rězom swóju puć do serbskich domow a wutrobow namakalo. We wjacorych nowinskich přinoškach je so jeho dźěło dokumentowało.

Nowy wudawk serbskeje biblije poskičuje we hłownym njezměnjeny tekst 1. nakłada, kotryž bě w lětach 1966 do 1976 w štyrjoch zwjazkach wušoł. Prawopis je so přehladał, a hrube tekstowe zmylki su so zwuporjedžili. Tute dźěło su wukonjeli Lucija Bejmina, Irena Šerakowa, Jurij Šerak, farar Gerat Wornar a projektowy nawoda monsignore M. Salowski. Bibliji su přidate barbojte fota z Israela, kotrež maja na wšelakich městnach počah k tekstej. Dale namakamy zawody k jednotliwym kniham, přispomnjenja k wšelakim štučkam, k historiskemu abo geografiskemu pozadkej, register wšelakich mjenow a zapřije- ców, časowu tabulu a geografiske karty.

Wuhotowanje biblije, kotrež so orientuje na wšelakich wudačach katolskeje „Einheitsübersetzung“, steji na wysokim standardze, za což njese we Weimarje rodžena lsa Bryccyna zamołwitosć. Wukon knihiwjazarja cyle njepřeswědči, přetož nutřkowny hrjebjeń so někak žołmi, znajmjeńša w mojim eksemplaru. Na cyłk widžane, ma tute wudaće duch a drastu rozswětlerskeje atmosfery z časa druheho Vatikan- skeho koncila.

Husto staji so prašenje, čehodla njeje so wudała zhromadna ewangelsko-katolska biblija. Na to móžu scěhowace wotmo- wic: Před něšto časom wopyta mje mgr. Salowski a namjetowaše mi ekumeniske wudaće biblije. Ekumeniski podžěl na bibliji by było pisanje wšelakich mjenow po ewangelsko-katolskich Loccumskich prawidłach. My jako ewangelscy bychmy – tak namjetowaše M. Salowski – tutón wudawk jako swóju přiwzali a snadž tež čišćerske kóšty sobu njesli. Na teksće samym njebychu wulke korektury móžne byli. Na tutón namjet pak njemóžachmy přistupić, dokelž njebý po našim měnjenju přisprawné bylo něšto jako ekumeniske woznamjenić, štož je po nastaću, po teologiskim a rěčnym duktusu romsko-katolske. Za to jedyn přikład.

W Nowym zakonju wustupuja štyri Marje. Tři z nich, mjenujcy Marja Madlena, Marja z Betanije a Marja, Jakobowa mać, pisaja so w nowej bibliji po zwučenym serbskim wašnju „Marja“. Jezusowa mać pak pisa so „Marija“, přez což so hižo prawopisnje wot tamnych Marjow rozezna-

wa. W grjekskej prateksće so tajke rozdžěle mjez wšelakimi Marjami nječinja, tež nic w našim ewangelskim přeložku. Spoznaje- my z tajkeho přikłada wliw romsko-katolskeje marijanskeje teologije a pobožnosće při přeložowarskim dźěle.

W zawodze k Staremu zakonjej wupraji so wudawar na scěhowace wašnje wo Lutherowym wudaću Swjateho pisma: „Martin Luther je jenož hebrejski tekst připóznat, je deuterokanoniski wuzamknył a apokryfny – pozdžišo přidaty – mjenował.“ Njeje cyle jasne, što ma so z tajkej sadu docpěć. Luther je wo „apokryfach“ prajił, zo su to knihy, kotrež drje Swjatemu pismu runja njejsu, ale so tola z wužitkom a derje čitać móžeja. Wone su tohodla w Lutherowych biblijach přidate byli. Tež we wšitkich serbskich ewangelskich wudawkach namakamy apokryfy abo deuterokanoni- ske knihy, kotrež mějachu wulki wuznam za wěru a pobožnosć našich prjedownikow. Pětr Młónk je problemej apokryfow samo baseń wěnował:

„Bibliju Serb tajku žada, kaž ta stara serbska je, hač su we njej – wěsće hlada – knihy apokryfiske, a hdyž tute njejsu w njej, da ju njeb’ dže kupić sej.“

Mgr. Salowski je wukonjał hoberske dźěło. Swoje puntky njeje zahrjebał, ale je z nimi wikował hač daloko za mjezu rentnar- skeje staroby. Njeje jenož tekst sobu přehladał, ale tež přispomnjenja pisał a pje- njezy za čišć wostaral. Bjez njeho, tak směmy drje prajić, njeby tuta kniha nasta- la. Wjeselimy so z katolskimi sotrami a bra- trami, zo mamy zaso serbsku bibliju.

Jan Malink

Hanna-Ruth Pfuhandowa †

Štwórtk do 3. adwenta přewodźachmy Hannu-Ruth Pfuhandowu rodź. Mjerwic na Budyskim Tuchorju k poslednjemu wotpočinkej. Chowana bu poboku swjeho mandželskeho, njeboh Łupjanskeho fararja Měrcina Pfuhandy (Fulanta), kiž bě hižo před wjac hač lětdžesatkomaj do wěčnosti wotešoť. Přiwuzni, wosadni z Łupoje a z Budyšina, wjacori duchowni z mandželskimi kaž tež někotři Serbja jej poslednju česć wopokazachu. Pohrjeb měješe dołholětny Łupjanski farar Wilfried Noack z Chwaćic.

Hanna-Ruth Pfuhandowa bě so 14. junija 1914 jako dźowka fararja a pozdžišeho serbskeho superintendenta Gustawa Mjerwy narodźila. Na Bukečanskej farje wotrosće hromadze ze swjetej wo dwě lěće staršej sotru Marju Dorotheju. Šěsćlětna hižo dyrbyeše staršiski dom wopuščić, zo by po woli staršeju dóstała dobre kubtanje w pobožnym ewangelskim duchu we wustawach Ochranowskeje bratrowskeje wo-

sady. Wosom lět chodžeše w Małym Wjelkowie do šule, w Gnadauwje złoži pruwowanje srjedźneje zraťosće. Praktiske znajomosće w domjacnosći a ratarstwje přiswoji sej jako domjaca dźowka w Oldenburgskim kraju. 1941 wuda so na Měrcina Pfuhandy, rodženeho Koporčana a wustudowaneho bohosłowca, kiž bě tehdy z wojakom. Jako nacionalsocialisća nana 1942 z Bukec wuhnachu, přečahny ze staršimaj do Oelsa. Tam so jeje jeničke džećo, dźowka Julia, narodži. Připódlu nawukny pola kantora Paulicka w Drježdžanach pišće hrać a złoži C-pruwowanje za kantorstwo. 1946 wróći so ze staršimaj do Bukec. Po nawróće mandželskeho do domizny přesydlili so z nim 1947 do Łupoje. Tam wosta Měrcin Pfuhand hač do swjeteje smjerće 1985

z fararjom. Mandželska wukonješe kantoršku službu a tež hewak jeho džeťo njesebičnje podpěrowaše. Zwudowjena bydleše něšto lět w Budyskim Marćinym wustawje. Wobdarjena z njewšědnje krutej strowotu wučahny 81lětna ze starownje a přesydlili so do swjetekeho bydlenja w Budyšinje. Přewšo agilna skutkowaše sobu, hdžeť ju we wosadnym džeťe trjebachu, wosebje jako pomocna kantorka we Łupjanskej, Chwaćanskej a Budyskej Pěťrskiej wosadze. Hakle lětsa swjatki so strowotny staw pohubjeňši, tak zo dyrbyeše k dźowce přečahnyć. W rjanym adwentnym času čakanja na přichad Knjeza wona dnja 10. decembra we wysokej starobje 92 lět zemře.

Hanna-Ruth Pfuhandowa je čas žiwjenja swěrnje w cyrkwnskej službě stała. Tež ze serbskim wosadnym žiwjenjom so zwjazana čuješe. Byrnjež běžnje serbsce njemóhła, čitaše Pomhaj Bóh a zajimowaše so přeco žiwje za nowosće w ewangelskich Serbach. Šćedriwje serbske prócowanja tež z pjenježnymi darami podpěrowaše.

Njeh naša luba sotra Hanna-Ruth Pfuhandowa po dołhim zemskim pućowanju wotpočuje w Božim měrje. **T.M.**

Elza Grofina z Bošec †

Po ćežkej chorosći zemře dnja 14. decembra 2006 w Budyskej chorowni w starobje 83 lět knjeni Elza Grofina z Bošec. Njeboćička bě so 17. měrcy 1923 do Janecec swójby w tehdy hišće cyle serbskich Bošecach narodźila. Bratraj zahe zemřestaj, tak zo wotrosće jako jeničke džećo swjetej staršeju. Po wuchodženju ludoweje šule we wsy a po konfirmaciji w Poršiskej cyrkwi nawukny powołanje předawarki. W lěće 1950 wuda so na Jurja Grofu z Chasowa, kiž bě w Serbach znaty jako dołholětny korektor w serbskej čisćerni w Budyšinje. Wón zemře hižo 1993 w starobje 73 lět.

Z mandželstwa wuńdžežu dźowce a syn. Grofic swójba słuša hižo lětdžesatki k stołpam Poršiskeje wosady. Mandželski bě dołholětny cyrkwnski předstejićer, po nim wukonja tele zastojnstwo nětko syn. Wjele lět spěwaše Elza Grofina we wosadnym cyrkwnskim chórze. Swěru chodžeše na žónski kruh a bibliske hodžiny. Wopyt njedželnišich kemšow bě jej z nutřkownej potřeby. Tež na

serbskim cyrkwnskim žiwjenju so wobdžeťleše. Hač běchu to serbske cyrkwnske a kubtanske dny abo wulěty Serbskeho busa – lědma z mandželskim abo pozdžišo tež sama žane z tutech zarjadowanjow skomdži. W Bošecach je hłownje jeje a jeje swójbných zaslužba, zo so wjesnjenjo kóždolětnje po starej serbskej tradiciji zhromadžuja k jutrownemu spěwanju. W jeje młodych lětach bě so hišće serbsce spěwaťo, mjeztym wšak dawno hižo němšce. Njeboćička bě tež člonka Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Dnja 18. decembra bu Elza Grofina poboku swjetekeho mandželskeho na pohrjebnišću w Kubšicach chowana. Wosadny farar Sureck wuzběhny w swjetej předowanju wosebje jeje hłuboku wěru a swěru. Njeh nětk wotpočiwa w měrje Knjeza. **T.M.**

Poručenje

Hižo něšto lět dam sej ze Smolerjec kniharnje tři knižne kalendry připóstać: hornjoserbsku protyku, tež hornjołužiski Hausbuch, w kotrymž je přeco tež tójšto serbskeho, a wězo nic naposledk delnjoserbsku pratyju, za kotruž je lětsa redakciska štwórtka Wieczorek – Dawmowa – Mak – Hanuš zamołwita.

Jeli so prawje dopomnu, běše w zarižowanym času husto tak byťo, zo je so z Hornjeje Łužicy trochu šelhawje na to delnjoserbske zhladowaťo, kusk tak, kaž guweranta z džećimi wobchadza. Tajke něšto so dženja zawěsće hižo njestawa, so nadžijam. Ja chcu znajmjeńša za lětušu pratyju wabić, přetož štož Serbow zašćosć, přitom-

nosć a tež přichod nastupa, to njeje z tuteje čitanki jenož někajke žaťosćenje wučitać, ale tež wjele pozbudźowaceho. Tu chcu na přnim městnje wuznaće Choćebuskeho gymnaziasta wuzběhnyć, kiž pisa, zo je za njeho delnjoserbsčina „mimo wuwzeša ředna řeć, móžoš groniš nejřednejša“. Tón młody muž je so 1987 narodžiť.

Měťo Worak, kotrehož dopomnjenki na młode lěta tež na mojej knižnej polcy steja, dopomina so tónkróć na „To słowjańske a te Serby w Barlinju a Lubinje“. Rodžena Hornjoserbowka Monika Słokowa so praša: „Lubujomy našu serbsku řeć?“ a skedźbni na kónjoser na hadriju dla praweho pisanja delnjoserbsčiny. Ja bych prajiť, dołhož so hišće wo řeć wadži a wajuje, je wona žiwa.

Z Praskeho pjera zhonimy tójšto wo słowjanskich mjeńšinach. Mjez druhim prof.

Leoš Šatava měni, zo my ani najmjeńša słowjanska mjeńšina njejsmy.

Awtor z Pólskeje chce nas zeznajomić z Łužiskoserbskej zašćosću na tamnym boku Nysy: Marcin Tujdowski z Poznania pisa na přiķlad wo tym, kak bě so po 1945 z prawom rjaneho serbskeho „Njemašklěba“ stworiťo pozitiwnišo klinčace pólske „Chlebowo“. Haj wšak, w socializmje njeběše tola chudoby, znajmjeńša na woči nic!

Šefredaktor Noweho Casnika, kotrehož kolebka je tež w Pólskej stała, rozprawja wo „zgrupadnosćach mjazy Pólskeju a Dolneju Łužycu“. Za kóždého je něšto puwočneho a zabawneho pódlu. Wšo a wšitkich naspomniť njeje móžno, chiba naposledk hišće wobšěrnju Cerkwiny pratyju. Ach, najmudřiše budže, zo sej ludžo ruče pratyju wobstaraja! **Hinc Šofta**

Arnošt Grofa w Chasowje 85 lět

Dnja 16. januara wsuwjeći daleko znaty wobdarjeny serbski bur Arnošt Grofa swoje jubilejne narodniny.

Wón bě so jako druhy syn žiwnosćerja Jana Grofy (1888–1973) a jeho mandželskeje Emy rodzeneje Jenkec (1891–1979) ze Stróže pola Hućiny lěta 1922 w Chasowje narodził. Bratr Jurij (1920–1993) bě pođra lěta starši. Šěsć lět młódsi bratr Marćin je hižo 1934 wumřěl. 1928 zastupi jubilar do šule we Łuze a lěta 1936 bu w Njeswaćidle wot fararja Kaplerja konfirměrowany – jako jenički ze serbskim hronom. Grofic nan bě wědomy a horliwy Serb a pjec lět předsyda 1937 zakazaneho serbskeho towarstwa „Jutrnica“ za Njeswaćidlsku wokolinu. Wuchodźiwši ludowu šulu dźěłaše Arnošt doma a wopyta připódlu pokročowansku šulu w Njeswaćidle. Hižo tehdom rady z kolesom jězdžeše, haj samo hač do Drježdžan z bratrom Jurjom. Wopyta tež wukubłanišćo „Viehhaltungsschule Oberhof Preuschwitz“.

Zahubnu powěsć wo započatku wójny zhoni wón 1. septembra 1939 při radiju z erta Hitlera. Wot oktobra 1940 přebywaše poň lěta pola němskeje burskeje swójby južnje tehdomnišeje kupjele Karlsbad we wobłuku wuměny ratarskeje młódziny. 1. oktobra 1941 zwołachu jeho džewjatnaćelětneho do wójny. Po wukubłanju w Stralsundže póstachu jeho najprjedy do Boħarskeje a Rumunskeje, wot januara 1942 hač do oktobra 1944 zasadźichu jeho jako telefonista w Athenje. Při wróćoćehnjenju němskeho wójska zrani so wón čezko při zrače mjez drezinu a čahom blisko Sarajewa a dyrbeje tehodla do wšelakich lacaretow. Krótko do kónca wójny so wustrowi. W Mecklenburgskej dožiwi kónc wójny a přińdže do jendželskeje jatby. Na to dźěłaše poň lěta pola bura we Wendlandže při delnim kóncu Lobja.

Na Mikławša 1945 so zaso domoj wróći. Po rólnej reformje 1946 powjetši so Grofic žiwnosć na jednaće hektarow, z čimž so tež dźěło přispori. Přeněj měsacaj lěta 1948 wopyta Arnošt Grofa Domowinsku kubłarnju w Chrósće a lěto pozdžišo tři měsacy Serbsku ludowu uniwersitu w Radworju. W tutym času bě Chasow hišće serbska wjes a młódzina haješe dobru zhromadnosć. Arnošt sprěceli so z wosom lět młódsěj Paulec Elzu z Chasowa a 26. měrca 1951 daštaj so w Njeswaćidlskej cyrkwi zwěrować. Kwas swjećachu w ródny domje njewjesty pod nawodom braški Jana Mětracha z Wuježka.

Bórse so doma na statoku twarješe. Kupichu so nowe mašiny a motorske. Wot 1952 hač do kónca 70tych lět bě jubilar cyrkwinski předstejićer Njeswaćidlskeje wosady a přewjedže přez wjele lět serbske čitanske kemše tež w druhich wosadach.

Naš nan rěčeše přeco z wulkej česćownosću wo swěrnej a šćedriwej Grofic swójbje. Do njeje so narodźichu Měrcin (1952), Trudla (1955) a Jurij (1964). Manželskaj skutkowaštaj sobu w serbskej dźiwadlowej skupinje w Chasowje pod nawodom Marje Kubašec. Lěta 1958 wutwari sej Grofic swójba na susodnej ležownosći nowy dom.

Z 50tyimi lětami so samostatne burstwowo miny. Stoprocentna socialistiska kolektiwizacija přihotowaše so z wulkej stronskej propagandu, dokelž dobrowólne prodrustwo ze statnej podpěru tak njeprěbywaše, kaž bě žadane. Po dołhich agitaciskich kampanjach w nalěću 1960 přewjedže so skónčnje 12. apryla w Chasowje zhromadźizna, kotruž jubilar ženje njezabudze. Z „wěšatej hłowu“ a „z naladu podobnej pohrjebej“ podpisachu burja naposledk zastup do prodrustwa.

Wot nětka dźěłaše Arnošt Grofa zwjetša ze swojimaj konjomaj w pólnjej brigadže prodrustwa typa I. Wuhlad do swěta zmóžni kup televizora lěta 1961. Trjebany Trabant 500 je swójbje wot 1963 wjele služič, běše pak tež wo nimale počojcu droši hač nowy, na kotryž bychu dyrbjeli wjele lět čakać. Srjedz 60tych lět přewzaj jubilar po swojim nanje předsydstwo Domowinskeje skupiny we wsy a wukonja tele zastojnstwo hišće džensa. Ze založenjom prodrustwa typa III w meji 1969 wotwjezechu skónčnje tež hišće kruwy z dwora. Wot 1970 do 1987 spěwaše Arnošt Grofa rady w Radworskim chórze Meja sobu. Wobdžělenja na mnohich koncertach, zajězdach, natočenjach na tačele a za rozhlós žadaču sej wjele prócy a časa, ale běchu to tež rjane dožiwjenja.

W nalěću 1973 so aleja starych lipow při Chasowskim wjesnym puću podržza, a mało tydženow pozdžišo, dnja 22. junija, zemřě – kaž by z tutymi nadobnymi starymi štomami chcył woteńć – nan Jan Grofa. Ze swojimaj konjomaj syn Arnošt kašč z čěłom nana do Njeswaćidla na pohrjebnišćo dowjeze. Lěto pozdžišo dyrbeje so posledni kón předać a jubilar započa dźěłać w hródžach w Chasowje a wokolinje.

W młódej generaciji Grofic swójba mjeztym rozrośće. Synaj so waženjštaj a bydli taj džensa ze swójbomaj doma na statoku w Chasowje. Tež džowka je ze swójbu w bliskosći, w Budyšinje, wostała. Dwanaće wnučkow so narodži a mjeztym tež hižo prawnučkaj. Z nich mataj džed a wowka swoje wjeselo. Ale tež zrudobu dyrbejštaj znjesć, hdyž před něšto lětami wnučka při wobchadnym njezbožu zemřě.

Tež po tym, zo pada so Arnošt Grofa 1987 na wuměnk, wosta wón hibićiwj. Wot oktobra 1990 bě rěčnik tehdy noweho „Nabožneho słowa k dnjej“ w serbskim rozhlósu. 1994 přistupi z mandželskej nowozaloženemu Serbskemu ewangelskemu

Jubilar Arnošt Grofa

Foto: J. Maćij

towarstwu a dźěłaše tam w předsydstwje štyri lěta sobu. Wot samsneho lěta je tež sobustaw Maćicy Serbskeje. Wosebite wjeselo jemu bě, zo móžeše sej po přewróće hišće raz do Grjekskeje a druhdže dojeć, hdžež bě we wójskim času pobyl a po wójnje dźěłał.

W zaštych lětdžesatkach drje bě lědma serbskeho ewangelskeho zarjadowanja, na kotrymž so jubilar z mandželskej njeby wobdžělił. Rady so hišće dopominamy na cyrkwinske dny, hdyž wón z nami w připódnjej přestawce zaspěwa serbske ludowe spěwy a při tym zajimawe dopomnjenki zapleće. Rady připoskam přinoškam jubilara, hdyž rěči na serbskich zetkanjach wo swojich dožiwjenjach abo wo stawiznach blišeje wokolinje.

Mnoho přinoškow smy móhli w našim časopisu, w Serbskej protyce, w Rozhledže, w Nowej dobjě a w Serbskich Nowinach z pjera jubilara čitać. W nich je pytnýc zdžěłanosć, lubosć k domiznje a tež jasne myslenje čućiweho ewangelskeho Serba. Wěsće jeho spokoji, zo je wjele z toho, štož je jemu wažne, w swójbje dale dać móhł. Tak je syn Jurij jeho městno w cyrkwiskim předstejićerstwje Njeswaćidlskeje wosady a w předsydstwje SET přewzał. Kaž něhdy jubilar tak ma džensa syn Měrcin wosebitu lubosć ke konjom. Wosebje so Arnošt Grofa přez to wjeseli, zo móže z wnučkami serbsce rěčeć, a to we wokolinje, kotraž je so w poslednich počsta lětach w dalokej měrje přeněmčiła. Wulke wjesele drje jemu tež budže, hdyž widži, z kajkej swěru, prócu a wustojnosću džowka Trudla hižo sydom lět naš Pomhaj Bóh rediguje a so intensiwnje za ewangelski duch w Serbach zasa džuje.

Chcu so wšem tym přizamknýc, kotřiž z cyłej wutrobu jubilaraj k narodninam gratuluja a za dalše lěta zbožo, strowotu a wjesele přeja. Nječ naš Bóh jeho a cyłu jeho swójbu dale bohaće žohnuje, jej blisko wostanje a ju škita. **Handrij Wirth**

Krajna synoda

Nazymska krajna synoda Sakskeje wotmě so wot 17. do 20. nowembra 2006 w Drježdžanach.

Čežišćo bě wobzamknjenje změnow cyrkwinskeje wustawy z lěta 1950 po wosom lětach intenziwneho přemyslowanja wustawoweho wuběrka. Mnoho impulsow z wosadow so do džěta zapleťo. Cyrkwinska wustawa je po bibliji a wěrywuznawarskich spisach najwažniši dokument našeje cyrkwy. Wona je cyrkwiskim zakonjam nadřadowana a tehodla dyrbja so změny znajmjeńša z dwěmaj třecinomaj hłosow synodalow wobzamknýć. Přenje čitanje wustawy započa so sobotu po připołdnju z pođrahodžinskej rozprawu předsydy wustawoweho wuběrka prof. dr. Ulfa Liedkeho. Dokelž njedokónčichmy diskusiju do połnocy, dyrbjachmy njedzělu po připołdnju pokročować. Wšěm je jasne, zo dyrbi so džěto na wustawje jara dokładnje přewjesć. Kóždy słowo ma wuznam, kotryž so runje potom wujasni, hdyž so změna jedneho słowa namjetowaše. Wustawa wšak dyrbi, da-li Böh, zaso někotre lětdžesatki zakład našeho cyrkwinskeho džěta być. Póndzělu běchu při druhim čitanju 72 synodalajo přítomni, 63 hłosowachu za změnjenu wustawu a 9 přećiwonjej. Prezidentka synody bě z tutym rezultatom jara spokojom a džakowaše so wšěm, kotřiž su k poradženju džěta přinošowali.

Dałši wažny dyk bě rozprawa biskopa Jochena Bohla. Wón předstaji a pohódnoci nětčiše cyrkwinske žiwjenje a porěča tež skrótka wo nowych impulsach wot EKD za

přichod našeje cyrkwy. Mjez druhim wupraji so biskop jasnje za škit njedzěle. Wona njesmě so hospodarstwu woprować. Za kupowanje dosaha šěsć dnjow wob tydžeň. Z wulkim džakom synodalajo rozprawa biskopa přiwzachu.

Wobšěrna rozprawa našeho krajno-cyrkwinskeho wjednistwa je zaso mnoho džěta a prócowanjow na najwšelakorišich polach nazornje předstajila.

Hospodarski plan za lěto 2007 je ze 149 mio. eurami tak wysoki kaž za lěto 2006. Skrótsěnja dyrbja tež tónkróc wšelake služby a skutki znjesć. Twarski wudawk wjetšeho razu je jara nuzne wobnowjenje znateho Křižneho gymnazija w Drježdžanach. Cyłkownje plaći předewzaće nimale 15 mio. eurow a naša cyrkej dyrbi 3,35 mio. eurow přinošować.

Mjez wšelakimi postrowami slyšachmy tež jedyn wot letiskeje cyrkwy, z kotrejež ma 18 wosadow zwiski do Sakskeje.

Zajimawy přednošk z krasnymi wobrazami slyšachmy wot biskopa Bohla a fararja Albaniya wo wopyće biskopa w Papua-Nowej Guineji. Lipšćanski misioniski skutk je z wulkej prócu a Božej hnadu w tutym kraju džěta. W lěće 1886 započa tam přeni misionar skutkować a hakle 18 lět pozdžišo su so přeni domoródnji wukřićić dali. Tuchwilu ma tamniša cyrkej někak telko sobustawow kaž naša krajna cyrkej. Na fary je dášoť zešiwk nalětnjeje synody 2006 wo globalizaciji. Přichodna synoda wotměje so, da-li Böh, wot 20. do 23. apryla 2007.

Handrij Wirth

Adwentny koncert w Michalskej cyrkwi

„Přihotujće puć Knjezej; přetož hlej, wón přińdže mócny.“ Z tutymi słowami powita Serbski superintendent Jan Malink na soboće do třećeho adwenta wopytarjow adwentneho koncerta w połnje wobsadźenej Michalskej cyrkwi. Koncert wuhotowaše chór 1. serbskeje kulturneje brigady Serbskeho gymnazija Budyšin. Pod nawodom tachantskeho kantora, knjeza Friedemanna Böhme, zaspěwachu gymnaziasća twórby Jana Krygarja, Antona Brucknera, Korle Awgusta Kocora, Jurja Pilka, Bjarnata Krawca, Ulricha Pogody, Jana Pawoła Nagela, Sergeja Rachmaninowa a Güntera Schwarze. Kantor Böhme zahra na piščelach dwaj kruchaj: wariacije Jana Pawoła Nagela na spěw „Přadla je Marja kudžaťka“ a sonatu Felixa Mendelssohna Bartholdyja.

Hižo k šestemu razej wuhotowaše chór kulturneje brigady adwentny koncert w Michalskej cyrkwi. Tež tutón raz běše koncert zaso pře wšu měru rjane dožiwjenje: Młodžina zaspěwa so do wutrobow staršich. Adwentny koncert w Božim domje a wot chóra jara derje přednjese twórby wšelakich komponistow ze wšelakich časow zawostajichu hłuboki začišć. Připosłucharjo so štyrcećom spěwarjam, solistce Lydiji Göthec, piščelowej přewodźerce Juliji Nawkec a kantorej Böhme z wutrobnym přikleskom džakowachu.

Měrcin Wirth

Wosebita wustajeńca w Choćebuzu

Hišće hač do 25. februara 2007 móžemy w Serbskim muzeju w Choćebuzu wobdźiwować wustajeńcu z drastami ewangelskich Słowjanow Hannoverskeho Wendlanda. Tamny kmjen zapadnych Słowjanow, kiž so tež Drjewjenjo (Drawehnopolaben) mjenuja, je swoju słowjansku narěć před 250 lětami na přeco zhubił. Zbytki narodnych drastow a nałožkow pak wo wjele dlěje přetrachu.

Tak wobšěrnje kaž tuchwilu w Choćebuzu njejsu so drasty Hannoverskeho Wendlanda hišće ženje předstajili. K wustajeńcy je w nakładnistwje Domowina w Budyšinje wušła kniha „Die Tracht des Hannoverschen Wendlandes – Drastwa Połobskich Słowjanow w Hannoverskej“. Za hódnu publikaciju a za wustajeńcu mamy so předewšěm džakować Martinje Nowakojc (na foće 2. wotprawa) ze Serbskeho muzeja, serbskemu ludowědnikej Albrechtej Lanze z Lubina a knjezej Michaelej Kablitzej (na foće 3. wotprawa) z Jamelna we Wendlandźe. Na wotewrjenju wustajeńcy kónc nowembra su so wendlandscy hosćo dali wotmolować z koleginami Serbskeho muzeja.

Werner Měškank

Hosćo z Wendlanda a sobudžětaćerki Serbskeho muzeja na wotewrjenju wustajeńcy kónc nowembra w Choćebuzu

Foto: Werner Měškank

Serbska adwentnička na Michalskej farje

Je nětko hižo z malej tradiciju, zo přewjedzemy w dohodownym času na Michalskej farje serbsku adwentničku.

Dnja 10. decembra, na druhej adwentnej njedzeli, zeńdžechmy so popołdnu w dwěmaj w Budyskej Michalskej cyrkwi. Přichwatali běchu Serbja z wokoliny a samo z Delnjeje Łužicy kaž tež němscy starši ze swojimi w šuli serbsce wuknjacymi dźěćimi. Tak mějachmy wosebje w přerich rynchach cyrkwe něhdže 15 dźěć w starobje

Sophia Bejmakec, Anna-Lisa Ederec, Katka a Stanij Krygarjec (wotlěwa) předstajichu hru wo pilnym honaču a lěnjuškich myškach.

mjez dwěmaj a jědnaće lětami zhromadženych. Kemše swjećeštaj zhromadnje superintendent Malink a farar dr. Buliš ze Smělnje.

Po nutnosći podachmy so na faru do wosadneje rumnosće, hdžež bě so mjez tym swačina spřihotowala. Wutrobny dźak wšitkim pilnym pomocnikam za přihot a tež za pječenje přikusow. Po zhromadnej modlitwje dachmy sej při šalce dobrego kofeja skibu čerstwego wosuška abo samopječeneho tykanca zesłodžeć.

Naše dźěći pak běchu mjez tym hižo chětro rozbudžene, wšako mějachy za wosadnych překwapjenku spřihotowanu. Chychy přitomnym serbski hodowny program předstajic. Mila, Katka, Sophia a Stanij starachu so wo připowědź. Alina Zimmermannec a Sophia Wirthech zahraštej na pišćatce. Sophia Bejmakec přednjese hodownu baseň. Mila Brankačkec a Katka a Stanij Krygarjec běchu na gitarje hodowne kěrlušy nazwučowali. Johannes

Katka Krygarjec a Mila Brankačkec (wotlěwa) zahraštej na gitarje.

Foće: T. Bejmakowa

Kral, bydlačy w Dobranecach, nětko serbsce wuknjacy na Chróšćanskej zakładnej šuli, zahra na klawěrje. Tež Jurij Malink z Budyšina poskići klawěrny kus. Po tym zo běchu holcy hodowne spěwy zaspěwali a Anna-Lisa Ederec na akordeonje zahrata, předstajichu dźěći matu scenu wo pilnym honaču a lěnjuškich myškach. Za rjany program so wosadni z mócnym přikleskom podžakowachu.

Ze zhromadnym spěwanjom hodownych kěrlušow so adwentnička zakónči.

Tereza Bejmakowa

Wopominanje fararja Jana Awgusta Sykory w Smělnjej

Dnja 19. decembra 1921 bě farar Jan Awgust Sykora na wuměnk w Biskopicach zemrěl. Na dnju jeho 85. posmjertnin wěnowaše so jemu w Smělnjanskej cyrkwi, w kotrejž bě 36 lět Bohu služił a jako posledni wosadny farar tež serbske kemše swjećił, němsko-serbska nutrnosć.

W rjenje ze swěčkami wuswětleny Božim domje zhromadzi so we wječornej hodzinje na šěsćdziesiąt serbskich a němskich česćowarjow fararja Sykory, mjez nimi tež wjacori potomnicy a přiwuzni. Na blidze we wołtarnišću bě zarjadowana mała wustajeńca ze serbskimi knihami, kiž bě wón spisał, a z postawu Thorwaldsenoweho Chrystusa z jeho narowneho pomnika, kotraž chowa so w swojnym wobsydstwje. W swojim jadriwym předowanju pokaza farar dr. Buliš na lětstotki dothu serbsku tradiciju Smělnjanskej wosady. Zo bě farar Sykora tu posledni serbski farar, njeje jeho wina. Wón kaž tež jeho rowjenk wučer Mučink w susodnych Zemicach staj drje so wo zdžerženje serbstwa prócowal, ale jeho zańdženju w tudyšej wosadze njemóžeštaj zadžěwać. Steještaj připadnje na kóncu rječaza, jako serbskosć podleža wuwicu moderneho časa. „Što móža oficerojo činić, hdyž nimaja žanych wojakow wjac?“, so předar prašeše. Tele hórke nazhonjenja asimilacije, kiž su ewangelske

kónčiny přešli, su, tak předar, nastork k přemyslenju tež za katolskich Serbow. Farar dr. Buliš pokaza na hłuboki zwisk mjez wěru a kulturu. Stawizny Boha ze serbskim ludom su parlička stawiznow. Kaž je z maleho městačka Betlehema Zbóžnik přišoł, tak je tež z maleho serbskeho luda wjele žohnowanja wušło. Z tuteho žohnowanja džensa hišće Němcy kaž Serbja wědomje abo njewědomje čerpamy.

Předowanju přizamknychy so postrowne słowa. Sup. Malink pokaza na to, zo je naš nadawk, telko, kelkož móžno, serbskeho do přichoda dale dać. Wón zdžěli, zo džěta so na němskim přeložku Sykoroweje knihi „W Malešecach před sto lětami“. Předsyda Maćicy Serbskeje dr. Völkel wuzběhny, zo su tajke zarjadowanja dobra skladnosć k trěbnemu znoposudžowanju wosobow a podawkow serbskich stawiznow. Malešanski wjesnjanošta Sodan skedžbni na wšelake serbske prócowanja w jeho gmejnje. Tež fararja Sykoru chcedža nětko wobydlerjam w jeho ródnych Malešecach bóle do wědomja zwolać. Wjesnjanošta ze Zemic-Tumic džakowaše so wosadnemu fararjej za wopominanje, kiž je wažne w nětčišim času, hdyž so ludžo zaso bóle za swojimi korjenjemi prašeja. Tež dekan Hrjehor z Chróšćic zwurazni swoje wjesele nad poradženym wječorkom.

Farar dr. Buliš na wopominanskej nutrnosći za fararja Sykoru

Foto: M. Bulank

Po kemšach počesćichu zhromadźeni fararja Sykoru při jeho pomniku při cyrkwi, hdžež položichu kwěćel a zaspěwachu serbsku hymnu. Naposledk běchu wšitcy na faru na škleńcu horceho wina prošeni. Tam so w bjesadze dalše myšličky wokoło česćowanja fararja Sykory zrodžichu, kiž zawěsće w přichodze swoje plody ponjesu.

Wutrobny dźak Smělnjanskej wosadze a wosebje jeje duchownemu za dostojne wopominanske zarjadowanje.

T.M.

Powěšće

Drježdžany. 48. darowanska akcija ewangeliske cyrkwy „Chlěb za swět“ zahaji so 1. nje-dželu adwenta za cytu Němsku ze swjedženskiemi kemšemi w cyrkwi Našeje knjenje w Drježdžanach. Prědowanje měješe sakski biskop Jochen Bohl. Tež minister kanclerskeho zarjada Thomas de Maiziére namołwješe k solidarice z chudymi swěta a k wobstajnej modlitwje.

Kotecy. W zaštych měsacach su Boži dom w Kotecach wankownje dospołnje wobnowili. Twardske naprawy, wosebje saněrowanje tołstych kamjentnych murjow, běchu nuznje trěbne, wšako je cyrkej po Třicecílětnje wójnje twarjena a mjeztym něhdže 350 lět stara. Jeli pjenježne srědky to dowoleja, ma so wobno-

Serbskeho instituta spis prof. dr. Hinca Šewca „Rukopis Jana Cichoriusa z lěta 1663“. Rukopis je serbski přeložk njezdělskich a swjedženskich scénjow a epistolow kaž tež póstneho čitanja. Jan Cichorius (1630–1669) bě syn fararja we Wulkich Žažarach. Wón studowaše teologiju we Wittenbergu a skutkowaše jako duchowny najprjedy we Wojerecach a wot lěta 1663 we Wóslinku, hdžež po šěsć lětach młody wumřě. Serbske čitanja trjebaše za swoje wosadne džěto we Wóslinku. Džensa słušeja jeho přeložki k najstaršim serbskim rukopisam.

Choćebuz. Na delnjoserbskich kemšach 1. džěni hód w Serbskej cyrkwi w Choćebuzu dožiwicu kemšerjo přeni raz hodownu hru. Hrajerjo běchu šulerjo serbskeho gymnazija, z kotrymiž bě wučer Torsten Mak hru nazwučował. Wón tež je hru po němskej předložce serbsce napisał. Prědowanje měješe farar n. w. Dieter Schütt.

Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi zeńdže so 9. decembra w Korjenju k zchromnadźiznje. Při nowym pomniku za fararja Fabriciusa před faru so zestupachu (wotlěwa): farar n. w. Klaus Lischewsky, Uwe Gutšmit, Měto Pernak, Ana Kosacojc, farar Helmut Hupac, dr. Doris Teichmannowa, farar n. w. Dieter Schütt, předar n. w. Juro Frahnaw a Antje Kellowa.

Foto: W. Meškank

wjenje po móžnosći lětsa w nutrkownym Božeho domu dale wjesć.

Slepo. Njezdělu 1. adwenta wupósta so, požohnowane na dopołdnišich kemšach wot wosadneho fararja Hutha, Bože džěčćetko z cyrkwy won do wosady. Popołdnu wopyta ze swojimi přewodnicomaj serbske wosadne popołdne ze sup. Malinkom na Slepjanskej farje. Tež na Budyske hodowne wiki je sej džěčćetko ze Slephego lětsa zaso došło.

Budyšin. Do hód je wušoł w Małym rjedže

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišć: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjela
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakladnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud. Lětny abonement płaći 8 €.

Dary

W nowemburu je so darilo za Pomhaj Bóh 50 eurow, 30 eurow a 25 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 200 lětami, 29. januara 1807, narodži so **Amalija Bróskowa** na Židowje pod Budyšinom. Jeje nan Jan Bohuwer Šolta wobse-džeše tam nahladny młyn a bě zdobom starši Budyskich młynkow, mać Marja rodž. Benadžic pochadžeše z burskeho kubla w Lětonju. Jako šěsćlětna dožiwi za swojbu tragiske lěto 1813. Za čas napoleonskich wójnow wotpali so w bitwje pola Budyšina Šoćic młyn na Židowje a maćerny ródny dom w Lětonju. Samsne lěto zemřě mać w starobje 30 lět, zawostajejo wudowca z wosom małymi džěćimi. 1827 wuda so Amalija Šoćic na młodeho Malešanskeho fararja Handrija Brósku, syna młynka z Hliny. Njezapomny sta so džěni 27. oktobra 1827. Handrij Zejler, studijny přećel Handrija Bróski, wopyta młodeju mandželskeju na Malešanskej farje a napisa, inspirerowany wot jeju zboža a wot předmjena Amalija, znaty spěw „Lubka lilija“. Po sydrom lětach w Malešecach přesydl

so swojba do Budestec, hdžež bě Handrij Bróska wot 1834 do 1874 z duchownym. Amalija Bróskowa porodži sydomnaće džěć, z kotrychž dwanaće wotrosće. Najznaćiši z nich je Moric Bróska, plódny serbski kěrlušer a posledni serbski farar w Křišowje a Čětowje pola Wósporka. Po jeho swědčenju bě Amalija Bróskowa dobroćiwa mać, wustojna hospoza a pobožna žona. W Bróskec farskim domje knježeše serbski a nabožny duch. Po smjerći mandželskeho 1877 bě hišće něšto lět jako wudowa žiwa. Wona zemřě 1885 w Budestecach. W léce 2004 postaji so jej a spěwej „Lubka lilija“ pomnik na městnje něhdyšjeje fary w Malešecach. Jeje a mandželskeho narowny pomnik w Budestecach so skladnostnje jeje 200. narodnin ponowi a w Budestečanskej cyrkwi postaji.

Přeprašujemy

- 07.01. 1. njezděla po Třoch kralach**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěć (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 21.01. 3. njezděla po Třoch kralach**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 28.01. poslednja njezděla po Třoch kralach**
14.30 spominanje na fararja Handrija Brósku a jeho mandželsku Amaliju w Budestečanskej cyrkwi (sup. Malink), po tym swačina w hosćencu
- 30.01. wutora**
19.30 bibliski kruh w Budyšinje na Michałskej farje
- 04.02. Septuagesimae**
10.00 kemše w Budyšinje na Michałskej farje z kemšemi za džěć (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)